

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับช้าง

น.สพ.ดร.สิทธิเดช มหาสาวังกุล

ที่ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญด้านสัตวแพทย์ อ.อ.ป.

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับช้าง ที่น่าสนใจมีอยู่ 5 ฉบับ คือ

- 1.พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557
- 2.พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ.2482
- 3.พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ.2557
- 4.พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558
- 5.พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535

1.พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557

สัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อมจึงควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกกระทำทารุณกรรม และเจ้าของสัตว์ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ ทั้งในระหว่างการเลี้ยงดู การขนส่ง การนำสัตว์ไปใช้งาน หรือใช้ในการแสดง เพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองตามธรรมชาติของสัตว์อย่างเหมาะสม

สัตว์ ที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ คือ

- 1.สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน
- 2.สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน
- 3.สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นพาหนะ
- 4.สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน
- 5.สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร
- 6.สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง
- 7.สัตว์เลี้ยง เพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม
- 8.สัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ

การทารุณกรรม คือ การกระทำหรืองดเว้นการกระทำใดๆที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่า ทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทุกพหุภาพ อาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย รวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชรา หรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้อง เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ ใช้สัตว์ประกอบภารกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควร ใช้ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์ นั้นเจ็บป่วย ชรา หรืออ่อนอายุ

การจัดสวัสดิภาพสัตว์ หมายถึง การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มีความเป็นอยู่ในภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่อยู่ อาหาร และน้ำอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับหลักอิสรภาพ 5 ประการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการอันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร

ฝ่าฝืนมีโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี ปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับตาม ม.20 ประกอบ ม.31 เช่น ห้ามทำร้ายช้าง เลี้ยงช้างในสถานที่ที่ไม่สะอาด อี เศษอาหาร สภาพพื้นดินสกปรก ให้อาหารช้างไม่พอ ล่ามโซ่ช้างทั้งวันทั้งคืนไม่ให้ช้างเดินออกกำลังกาย โดยไม่มีเหตุอันสมควร ถ้าสมควร เช่น กรณีช้างตกมัน

การกระทำที่ไม่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์

- 1.การฆ่าสัตว์เพื่อใช้เป็นอาหาร ทั้งนี้ เฉพาะสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร
- 2.การฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่าย เนื้อสัตว์
- 3.การฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรคระบาดสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยโรคระบาดสัตว์
- 4.การฆ่าสัตว์ในกรณีที่สัตวแพทย์เห็นว่าสัตว์ป่วย พิการ หรือบาดเจ็บและไม่ สามารถเยียวยาหรือรักษาให้มีชีวิตอยู่รอดได้โดยปราศจากความทุกข์ทรมาน
- 5.การฆ่าสัตว์ตามพิธีกรรมหรือความเชื่อทางศาสนา
- 6.การฆ่าสัตว์ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกันอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกาย ของมนุษย์หรือสัตว์อื่น หรือป้องกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ทรัพย์สิน
- 7.การกระทำใดๆ ต่อร่างกายสัตว์ซึ่งเข้าลักษณะของการประกอบอาชีพการสัตวแพทย์โดยผู้ประกอบวิชาชีพการสัตวแพทย์
- 8.การตัด หู หาง ขน เขา หรืองาโดยมีเหตุอันสมควรและไม่เป็นอันตราย ต่อสัตว์หรือการดำรงชีวิตของสัตว์
- 9.การจัดให้มีการต่อสู้ของสัตว์ตามประเพณีท้องถิ่น
- 10.การกระทำอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้สามารถกระทำได้เป็นการเฉพาะ

การจัดสวัสดิภาพสัตว์

เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงประเภท ชนิด ลักษณะสภาพ และอายุของช้าง เช่น ช้างเล็กควรมีเพื่อนช้างวัยเดียวกันหลายตัวอยู่ด้วยกันเพื่อจะได้เล่นหรือเรียนรู้พฤติกรรมตามธรรมชาติของช้างด้วยกัน สภาพการเลี้ยงต้องเหมาะสมในแต่ละที่ ถ้าปางช้างที่มีป่าไม้อยู่มากไม่ค่อยมีปัญหา แต่ปางช้างตามแหล่งท่องเที่ยวที่มีช้างจำนวนมาก แออัดไม่มีป้าธรรมชาติให้ช้างอยู่ ก็ควรจัดพื้นที่ของช้างให้ช้างอยู่ไม่ให้แออัดจนเกินไป

ห้ามเจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้ง หรือกระทำการใดๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร เช่น กรณีช้างดุร้ายฆ่าคน ก็มัดล่ามไว้โดยไม่ได้ดูแลใกล้ชิดเพียงพอ หากเลี้ยงไม่ไว้ก็ควรขายให้คนที่พร้อมจะดูแลหรือไม่ก็

บริจาคให้หน่วยงานที่สามารถดูแลช้างดูรายได้ ไม่รวมถึงการโอนกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองให้แก่ผู้ซึ่งประสงค์จะนำสัตว์ไปดูแลแทน

การขนส่งสัตว์ หรือการนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง เจ้าของสัตว์หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้เหมาะสมเช่น เวลาเราขนย้ายช้างไปที่ต่างๆ ไม่ว่าจะนำไปแสดง ไปทำงาน หรือซื้อขายช้าง รถบรรทุกช้างควรมีขนาดที่เหมาะสมกับตัวช้าง ไม่ควรใส่ช้างในรถหลายเชือกจะเบียดแน่นเกินไป มีการเตรียมอาหารช้าง และให้ช้างได้ดื่มน้ำ หรือหากอากาศร้อนควรฉีดยาที่ตัวช้างบ้าง หากขนย้ายระยะทางไกลๆเช่น จากภาคเหนือไปภาคใต้หรืออีสาน ควรทำความสะอาดก็ของเสีย เช่น มูลช้าง ล้างปัสสาวะ เศษอาหารด้วย รวมทั้งคนขับรถต้องมีประสบการณ์และความชำนาญในการขนย้ายช้าง เพราะบางครั้งช้างตื่น อาจทำให้รถเสียการทรงตัว หากขนย้ายช้างที่มีนิสัยตื่นก็ควรทำของกันไม่ให้ช้างตื่น หรือช้างใช้วงดิ่งสายไฟ ความรู้ช้างก็ต้องคอยเฝ้าระวัง

ตัวอย่างที่อาจเป็นกรณีทารุณกรรมช้าง เช่น ช่างจ่อเอาผิด! ชีทารุณสัตว์ คลิปความวุ่นวายหนักหน่วงขู่ลูกช้าง กรณีกระแสดราม่าสนั่นในโลกออนไลน์ หลังมีนักท่องเที่ยวยาวต่างชาติไปเที่ยวปางช้างแห่งหนึ่ง แต่กลับเจอพฤติกรรมของความวุ่นวายวุ่นคนหนึ่งทำท่าทางขู่ทำร้ายลูกช้าง ซึ่งเรื่องราวนี้ถูกเผยแพร่โดย สมาชิกเฟซบุ๊กโดยโพสต์คลิปวิดีโอสั้นๆ เพียง 12 วินาที เมื่อวันที่ 14 มกราคมที่ผ่านมา ปรากฏเป็นภาพนักท่องเที่ยวต่างชาติคนหนึ่งกำลังจะให้อาหารช้าง แต่จู่ๆ มีความวุ่นวายวุ่นคนหนึ่งที่สวมชุดสีแดงเดินปรีเข้ามา ยกมือกำหมัดทำท่าทางขู่จะต่อยลูกช้าง ซึ่งเมื่อผู้ถ่ายคลิปถามว่า "คุณทำแบบนี้ทำไม" ความวุ่นวายตอบว่า "สอนให้มันขอบคุณ" ซึ่งหลังจากที่เรื่องนี้ได้เผยแพร่ออกไป ชาวเน็ตจำนวนมากก็ได้เข้ามาแห่แชร์คลิปวิดีโอนี้ กว่า 2 พันครั้ง จนมีผู้เข้าชมไปกว่า 1.5 แสนครั้ง พร้อมกับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสมของความวุ่นวาย นอกจากนี้ มูลนิธิที่ทำงานด้านอนุรักษ์ช้างแห่งหนึ่ง ได้เปิดเผยกับสายตรวจโซเชียล ไทยรัฐออนไลน์ ถึงเรื่องนี้ว่า จากที่ได้ถูกคลิปวิดีโอถือว่าเข้าข่ายการทารุณกรรมสัตว์ เพราะตามความหมายของการทารุณกรรมนั้น ไม่ใช่แค่การตีหรือทำร้าย แต่การข่มขู่ทำให้สัตว์หวาดกลัว ทำให้ประสาทเสีย ก็ถือว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์เช่นกัน ขณะนี้กำลังจะเร่งส่งเรื่องให้กับทางสมาคมป้องกันทารุณกรรมสัตว์เพื่อดำเนินการทางกฎหมาย

2.พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ.2482

กฎหมายฉบับนี้มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองกรรมสิทธิ์และป้องกันการลักสัตว์พาหนะ

สัตว์พาหนะ หมายถึง ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ ลาซึ่งได้ทำหรือต้องทำตัวรูปพรรณตาม พ.ร.บ.นี้

ตำหนิรูปพรรณ หมายถึง ลักษณะสัณฐานโดยเฉพาะของสัตว์พาหนะ แต่ละตัวที่เป็นอยู่เองหรือซึ่งทำให้มีขึ้นใช้เป็นเครื่องหมาย

ตัวรูปพรรณ หมายถึง เอกสารแสดงตำหนิรูปพรรณสัตว์พาหนะ

ขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ

1.การจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ

เจ้าของช้างหรือผู้แทน พร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือพยาน มาขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนท้องที่ ไม่ต้องรอให้ช้างอายุ 8 ปี ถ่ายรูปช้าง จำนวนไม่น้อยกว่า 5 รูป โดยถ่ายด้านหน้า ด้านหลัง ด้านซ้าย ด้านขวา และด้านสำคัญ และเมื่อมีการทำนิติกรรมหรือตำหนิรูปพรรณเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ให้ถ่ายใหม่ทุกครั้งเพื่อนำมาติดในต้นขั้วตัวรูปพรรณช้าง และในตัวรูปพรรณช้าง รวมทั้งให้จดหมายเลขไมโครชิพ ซึ่งจะเป็นข้อมูลและเป็นเอกลักษณ์ส่วนหนึ่งที่สามารถจำแนกตำหนิรูปพรรณช้างกับตัวรูปพรรณให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เป็นมาตรการป้องกันการนำช้างป่ามาสวมตัวรูปพรรณ

2.ตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะสุญหาย

ให้เจ้าของช้างหรือผู้แทน นำช้างไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน แล้วนำหลักฐานการแจ้งความไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่เพื่อขอใบแทน เมื่อนายทะเบียนสอบสวนและตรวจสอบแล้ว ให้ออกตัวรูปพรรณฉบับใหม่แทนตัวเดิม

3.ตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะชำรุด

ให้เจ้าของสัตว์หรือผู้แทน นำสัตว์พาหนะ พร้อมด้วยตัวรูปพรรณฉบับที่ชำรุดไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่เพื่อขอรับใบแทน นายทะเบียนดำเนินการเช่นเดียวกับการออกตัวรูปพรรณกรณีสุญหาย

4.การย้ายสัตว์พาหนะและจำหน่ายทะเบียน

การย้ายช้างไปต่างอำเภอนอกจากกรณีเช่าซื้อ ยืม ฝากรับจ้างเลี้ยง หรือพาไปชั่วคราว จะต้องแจ้งย้ายต่อนายทะเบียนท้องที่ และเจ้าของช้างนำช้างและตัวรูปพรรณไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ใหม่ภายใน 30 วันนับแต่วันที่ช้างไปถึง เมื่อตรวจสอบแล้วนายทะเบียนบันทึกรายละเอียดในตัวรูปพรรณ

5.การโอนกรรมสิทธิ์สัตว์พาหนะ

ให้ผู้โอนและผู้รับโอนนำสัตว์พาหนะและตัวรูปพรรณไปยังนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นจดทะเบียนไว้เพื่อขอจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ ถ้าเป็นสัตว์ที่มาจากต่างอำเภอ ให้ดำเนินการย้ายสัตว์ขึ้นทะเบียนในอำเภอตามข้อ 4 ก่อน กรณีการโอนกรรมสิทธิ์โดยการรับมรดก จะต้องประกาศการรับมรดก มีกำหนด 30 วัน หากไม่มีผู้คัดค้าน จึงดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์ได้ กรณีเจ้าของช้างได้มีการซื้อขายและส่งมอบตัวรูปพรรณให้กันโดยไม่ได้ทำการโอนกรรมสิทธิ์ให้ถูกต้อง เป็นการซื้อขายต่อกันมาหลายทอด ตัวบางฉบับผู้มีชื่อเป็นเจ้าของเสียชีวิตแล้ว และเจ้าของช้างคนปัจจุบันไม่รู้จักกัน กรณีเช่นนี้ นายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์ขึ้นทะเบียนไว้จะประกาศให้เจ้าของผู้มีรายนามสุดท้ายในตัวรูปพรรณมาทำการโอนกรรมสิทธิ์ภายในกำหนด 30 วัน ถ้าเจ้าของไม่มาภายในกำหนดไว้ในประกาศให้นายทะเบียนมีอำนาจโอนกรรมสิทธิ์ช้างได้ แม้ผู้รับโอนมาฝ่ายเดียวตามมาตรา 14 วรรคสอง

6.การแก้ไขตำหนิรูปพรรณสัตว์คลาดเคลื่อนจากตัวรูปพรรณ

ให้เจ้านายทะเบียน

7.สัตว์พาหนะตาย

ให้เจ้าของแจ้งความและส่งมอบตัวรูปพรรณสัตว์ที่ตายนั้นต่อนายทะเบียนท้องที่ หรือกำนัน เพื่อจัดส่งต่อนายทะเบียนท้องที่ ภายใน 15 นับแต่วันที่ทราบว่สัตว์นั้นตาย

3.พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ.2557

เหตุผลที่ต้องมีกฎหมายนี้ก็คือควบคุมการค้า การครอบครอง การนำเข้า การส่งออก การนำผ่านงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาช้างเลี้ยงที่ได้จดทะเบียนตาม พ.ร.บ.สัตว์พาหนะ ป้องกันการนำช้างป่ามาสวมสิทธิและจดทะเบียนเป็นสัตว์พาหนะเพื่อตัดงาช้างรวมถึงการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกาเพื่อนำมาค้าหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาช้างประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์(CITES) จึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีมาตรการควบคุมการค้า การครอบครอง การนำเข้า การส่งออก และการนำผ่านซึ่งงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศมิให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

งาช้าง หมายถึง งา ชนัข หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาหรือขนัขของช้าง ทั้งที่ยังมีชีวิตหรือที่ตายแล้วผู้ประสงค์จะค้างาช้าง ให้ยื่นคำขอต่ออธิบดีกรมอุทยานฯห้ามนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านงาช้าง เว้นแต่ได้รับอนุญาตหากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ที่ครอบครองงาช้างโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า ให้มาแจ้งการครอบครองต่ออธิบดีกรมอุทยานฯหากประสงค์จะโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้างต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีหากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามล้านบาท

ลักษณะและขนาดงาช้างที่ได้รับยกเว้นการแจ้งการครอบครอง

1.งาช้างและผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาช้างทุกลักษณะและขนาดที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ

2.ผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาช้างเพื่อการใช้สอยส่วนตัว การใช้สอยในครัวเรือนหรือการใช้สอยทั่วไปที่ไม่มี

วัตถุประสงค์เพื่อการค้าที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลทั่วไป ประเภทละไม่เกิน 2 ชิ้นต่อคน รวมทุกประเภทไม่เกิน 4 ชิ้นต่อคน และทั้งครัวเรือนรวมแล้วไม่เกิน 12 ชิ้นต่อครัวเรือนและน้ำหนักรวมไม่เกิน 0.5 กิโลกรัมต่อครัวเรือน ผู้ที่ใช้สิทธิไม่แจ้งการครอบครองจะไม่สามารถจำหน่าย จำย โอน งาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาช้างได้ เว้นแต่เป็นการตอนหรือการตกทอดทางมรดก

4.พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ.2558

โรคระบาดเช่น โรคเฮโมรายิกเซปติซีเมีย โรคปากและเท้าเปื่อย วัณโรค โรคแอนแทรกซ์โรคบรูเซลลา โรคแชลโมเนลลา

การเคลื่อนย้ายช้างหรือซากช้างภายในประเทศ

1. ระหว่างจังหวัดที่เป็นเขตปกติ
2. ภายใน เข้าในออก นอกเขตโรคระบาด เขตสงสัยว่ามีโรคระบาดหรือเขตโรคระบาดชั่วคราว
3. เข้าใน หรือผ่านเขตปลอดโรคระบาด
4. ภายในหรือระหว่างเขตปลอดโรคระบาด

เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ผู้นำช้างหรือซากช้างไปยังท้องที่จังหวัดอื่นต้องทำเครื่องหมายประจำตัวช้าง และต้องได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์ประจำท้องที่ต้นทางทุกครั้ง

เมื่อมีช้างที่สงสัยว่าเป็นโรคระบาด ให้เจ้าของช้างควบคุมช้างป่วยทั้งหมดไว้ภายในบริเวณที่ช้างอยู่และห้ามเจ้าของช้างเคลื่อนย้ายช้างป่วยไปจากบริเวณนั้น

เมื่อมีช้างตายให้เจ้าของช้างควบคุมซากช้างนั้น และห้ามเคลื่อนย้าย ซ้ำแหละ หรือกระทำการอื่นใดแก่ซากช้างนั้น เว้นแต่มีการดำเนินการหรือตรวจพิสูจน์โดยเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์แล้วว่าช้างนั้นไม่ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด ทั้งนี้ ให้เจ้าของช้างแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ภายในเวลา 12 ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ทราบ bahwa ช้างป่วยหรือตายโดยรู้ว่าเป็นโรคระบาด หรือโดยไม่รู้สาเหตุ หรือในหมู่บ้านเดียวกันหรือบริเวณใกล้เคียงกัน มีช้างป่วยหรือตายมีอาการคล้ายคลึงกันในระยะเวลาห่างกันไม่เกิน 7 วัน

5.พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2535

ช้างป่า เป็นสัตว์ป่าคุ้มครองปัจจุบัน ช้างแอฟริกา เป็นสัตว์ป่าที่มีกฎหมายกำหนดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง

(กฎหมายกำหนดสัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558)

ห้ามล่าช้างป่า ห้ามครอบครองช้างป่าห้ามค้าช้างป่า ซากของช้างป่า หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากซากของช้างป่า ผู้ใดฝ่าฝืนต้องถูกจำคุก 4 ปีหรือปรับ 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

